

Παναγιώτης Λαδακάκος

Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Αιολικής Ενέργειας (ΕΛΕΤΑΕΝ)

Μονόδρομο αποτελεί η μαζική αξιοποίηση του αιολικού μας δυναμικού στο Αιγαίο

Ο πρόεδρος της ΕΛΕΤΑΕΝ, Παναγιώτης Λαδακάκος, μίλησε στο ESG& CSR Review για τις καθυστερήσεις που πρέπει να ξεπεραστούν και για το τι χρειάζεται προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για πλήρη απανθρακοποίηση και να μη μείνει πίσω η Ελλάδα στη μεγάλη μετάβαση προς ένα βιώσιμο και πράσινο ενεργειακό μέλλον.

Ποιο θα ήταν το ιδανικό ενεργειακό μίγμα από αιολικά, φωτοβολταϊκά και υδροηλεκτρικά για την ομαλή ενεργειακή μετάβαση της χώρας;

Σαν ΕΛΕΤΑΕΝ δίνουμε σημαντική βαρύτητα στο συγκεκριμένο θέμα τα τελευταία χρόνια, καθώς λανθασμένους σχεδιασμούς θα τους βρούμε μπροστά μας και θα τους πληρώσουμε όλοι ακριβά. Όπως έχουμε επισημάνει μέσω μελετών μας, στο ιδανικό ενεργειακό μίγμα η εγκαταστημένη αιολική ισχύς θα πρέπει να αντιστοιχεί σε τουλάχιστον στο 50%-60% της συνολικής ισχύος των μονάδων ΑΠΕ που θα έχουν εγκατασταθεί έως το 2030. Ένας οφθαλμοφανής λόγος, όχι ο μοναδικός, είναι ότι τα αιολικά πάρκα παράγουν ενέργεια καθ' όλην τη διάρκεια του 24ώρου, με τις όποιες διακυμάνσεις που έχει ο άνεμος, σε αντίθεση π.χ. με τον ήλιο, που παράγει μόνο σε συγκεκριμένες ώρες της μέρας, οπότε και παρουσιάζονται πλέον φαινόμενα συμφόρησης των δικτύων. Ένας άλλος λόγος είναι ότι η χώρα μας έχει συγκριτικό πλεονέκτημα όσον αφορά το πλούσιο αιολικό δυναμικό της, σε σχέση με όλες τις γειτονικές χώρες της Βαλκανικής και της Ε.Ε. Οι χώρες αυτές στηρίζονται κυρίως στα φωτοβολταϊκά για να πετύχουν τους στόχους τους. Δεδομένης της ορθής στόχευσής μας να καταστήσουμε χώρα-εξαγωγέας πράσινης ενέργειας, η μαζική αξιοποίηση του αιολικού μας δυναμικού είναι μονόδρομος ώστε αυτό να καταστεί εφικτό και να γίνεται σε βιώσιμους οικονομικούς όρους. Κομβικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια θα παίξει η αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού στο Αιγαίο. Αντιλαμβάνεστε τα παράπλευρα γεωστρατηγικά οφέλη που θα προκύψουν όταν υλοποιηθεί στην πράξη ένας τέτοιος σχεδιασμός και όμιλοι παγκόσμιας εμβέλειας και επιρροής αρχίσουν

να επενδύουν στο Αιγαίο για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών της Ευρώπης.

Ποιες είναι οι βασικές επενδυτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος;

Ο κλάδος της αιολικής ενέργειας στην Ελλάδα έχει τεράστιες δυνατότητες, αλλά συναντά σημαντικές προκλήσεις. Ενδεικτικά σας αναφέρω μερικές:

- α) Η γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα των αδειοδοτήσεων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια που αντιμετωπίζουμε καθημερινά. Παρότι το θεσμικό πλαίσιο έχει βελτιωθεί, η αιολική ενέργεια εξακολουθεί να υποφέρει από μακροχρόνιες διαδικασίες αδειοδότησης, οι οποίες μπορεί να ξεπεράσουν ακόμη και τη δεκαετία.
- β) Σε αρκετές περιπτώσεις, σχεδιαζόμενες επενδύσεις σκοτώνονται στην απροθυμία τοπικών και περιφερειακών αρχών να σεβαστούν και να εφαρμόσουν πλήρως τη σχετική νομοθεσία.
- γ) Η έλλειψη επαρκούς ηλεκτρικού χώρου και σε ορισμένες περιπτώσεις δικτύων. Η ραγδαία ανάπτυξη φωτοβολταϊκών τα τελευταία χρόνια έχει περιορίσει δραματικά τον διαθέσιμο ηλεκτρικό χώρο -στα υφιστάμενα δίκτυα- για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας η οποία έχει μείνει πίσω.
- δ) Οι περιορισμοί έγχυσης των μονάδων ΑΠΕ, αυτό που αποκαλούμε σε μία λέξη «περικοπές», έχει δημιουργήσει τεράστιες αβεβαιότητες και ανασφάλειες στον κλάδο μας. Αν και τα αιολικά πάρκα, χάριν του πλεονεκτηματός τους να διασπείρουν την παραγωγή τους μέσα στο 24ωρο, είναι σαφώς πιο «προστατευμένα» από τα φωτοβολταϊκά, η Πο-

λιτεία οφείλει να ξεκαθαρίσει το τοπίο και να θέσει σαφείς κανόνες σεβόμενοι, μεταξύ άλλων, και τις προβλέψεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

ε) Η ανεξέλεγκτη διάδοση των fake news και η δαιμονοποίηση των αιολικών πάρκων έχει αποδειχθεί ότι προκαλούν προβλήματα στην αποδοχή των έργων από τις τοπικές κοινότητες και κατά συνέπεια στην υλοποίησή τους, διακινδυνεύοντας την ενεργειακή μετάβαση.

Πώς αξιολογείτε τον νέο Εθνικό Σχεδιασμό για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), που παρουσιάστηκε τον Οκτώβριο του 2024; Ανταποκρίνεται στις επενδυτικές ανάγκες του κλάδου;

Το επικαιροποιημένο ΕΣΕΚ κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, αφού αυξάνει τους στόχους διείσδυσης αιολικών και γενικότερα των ΑΠΕ σε σχέση με προηγούμενα σενάρια. Ωστόσο, η αύξηση αυτή δεν είναι επαρκής για να αποκαταστήσει πλήρως την ανισορροπία του μείγματος τεχνολογιών και απαιτούνται επιπλέον μέτρα και πολιτικές ώστε να καταστούν οι στόχοι ρεαλιστικοί.

Ο σημερινός ρυθμός ανάπτυξης της αιολικής ενέργειας θεωρείται επαρκής προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για την απανθρακοποίηση που θέτει η Ε.Ε. έως το 2040;

Ο αιολικός κλάδος στην Ευρώπη έχει σημειώσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Εάν μιλήσουμε για την Ελλάδα, σήμερα η συνολική εγκαταστημένη αιολική ισχύς είναι περίπου 5.500 MW. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι η ηλεκτρική ενέργεια που παρήγαγαν τα αιολικά πάρκα στην Ελλάδα το

προηγούμενο έτος, αντιστοιχούσε σε περίπου το ένα τέταρτο της συνολικής ηλεκτροπαραγωγής της χώρας. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι με τη συνδρομή και των άλλων μορφών ΑΠΕ (κυρίως των φωτοβολταϊκών) η πράσινη ενέργεια πλέον ξεπερνάει το 50% στο εθνικό μας μίγμα. Όμως, ο στόχος για πλήρη απανθρακοποίηση αποτελεί σημαντική πρόκληση, και για να υλοποιηθεί, χρειάζεται να γίνουν πολλές μικρές «επαναστάσεις» στη χώρα. Η αιολική ενέργεια έχει να παίξει κομβικό ρόλο σε αυτόν, και για το λόγο αυτό χρειάζεται να εφαρμοστεί η ευρωπαϊκή νομοθεσία που επιτάσσει την επιτάχυνση των έργων, κυρίως σε περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό. Χρειάζεται ταχύτερη αδειοδότηση, βελτιωμένη χωροθέτηση, καλύτερη σύνδεση στο δίκτυο και συνεργασία με τις τοπικές κοινωνίες, ώστε τα έργα να προχωρούν χωρίς καθυστερήσεις και με την κοινωνία σύμμαχο.

Με ποιον τρόπο η αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας θα καταφέρει να συμβάλει στον εξορθολογισμό του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας;

Το μεγάλο πλεονέκτημα της αιολικής ενέργειας είναι ότι χαρακτηρίζεται από χαμηλό και σταθερό κόστος παραγωγής. Μην ξεχνάμε ότι δεν έχουμε κόστος καυσίμου· το βασικό ζητούμενο είναι να ανακτηθεί το κεφάλαιο που χρειάστηκε να επενδυθεί στη φάση της υλοποίησης της επένδυσης με μια εύλογη λελογισμένη απόδοση. Τα αιολικά πάρκα στην Ελλάδα αμείβονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία μέσω μακροχρονίων διμερών συμβάσεων με σταθερή τιμή, που αντανakλά αυτό το χαμηλό και σταθερό κόστος. Η χαμηλή και σταθερή αυτή αμοιβή δεν επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις της χονδρεμπορικής τιμής στο χρηματιστήριο. Γι' αυτό και τα αιολικά πάρκα δεν είχαν και δεν έχουν υπερκέρδη όταν οι χονδρεμπορικές τιμές αυξάνουν. Η διαφορά της χαμηλής σταθερής αμοιβής που εισπράττουν τα αιολικά πάρκα για την ενέργειά τους από την υψηλή χονδρεμπορική τιμή που καταβάλλουν οι προμηθευτές μέσω του χρηματιστηρίου για την ενέργεια αυτή, αποτελεί οικονομικό πλεόνασμα που με τον έναν ή τον άλλο τρόπο θα πρέπει να διανέμεται στους καταναλωτές. Για παράδειγμα, χάρη σε αυτό το όφελος που δημιουργούν τα αιολικά πάρκα, διατέθηκαν ενισχύσεις ύψους περίπου 4 δισ. ευρώ στους καταναλωτές κατά τη διάρκεια των πρόσφατων ενεργειακών κρίσεων. Ζητούμενο από την Πολιτεία είναι να παρθούν οι αναγκαίες πρωτοβουλίες, πάντα μέσα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ώστε το οικονομικό όφελος των ΑΠΕ να το βιώνει ο καταναλωτής με άμεσο, αυτόματο και διαφανή τρόπο. Εκεί υπάρχει ακόμα δουλειά να γίνει και προσπαθούμε και εμείς με τις όποιες δυνάμεις μας να προσφέρουμε ιδέες και λύσεις στη σχετική προσπάθεια και τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί το τελευταίο διάστημα.

Ποιος είναι ο ρόλος των ανταποδοτικών ωφελημάτων για τις τοπικές κοινωνίες και πώς θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω;

Τα αιολικά πάρκα είναι δραστηριότητες που αναπτύσσο-

νται έξω από τα αστικά κέντρα, συνεπώς στηρίζουν την περιφερειακή ανάπτυξη. Οι εταιρείες που αναπτύσσουν αιολικά πάρκα σε μια περιοχή, κατά κανόνα συμβάλλουν ουσιαστικά στην αναβάθμιση της περιοχής μέσω δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και άλλων πρωτοβουλιών. Έχουμε πολλά τέτοια παραδείγματα να παρουσιάσουμε, ενδεικτικά αναφέρω έργα υποδομής όπως αναδασώσεις, αντιπλημμυρικά, υποστήριξη πολιτιστικών και αθλητικών δράσεων και εκδηλώσεων, υποστήριξη σε ιατρικές και κοινωνικές υποδομές, ενίσχυση των τοπικών παραγωγών της περιοχής με ειδικά έργα που διευκολύνουν τις εργασίες τους κοκ. Μην ξεχνάμε ότι τα αιολικά πάρκα δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και προστιθέμενη αξία, τόσο κατά την λειτουργία τους αλλά κυρίως κατά την κατασκευή τους.

Εξίσου σημαντικό είναι ότι οι εταιρείες που διαθέτουν αιολικά πάρκα, αποδίδουν το 3% του τζίρου τους στους τοπικούς καταναλωτές ρεύματος και τους τοπικούς δήμους για έργα κοινής ωφέλειας στα χωριά που χωροθετούνται πλησίον των ανεμογεννητριών.

Δυστυχώς, εξαιτίας των γνωστών πολυετών παθογενειών του κρατικού μηχανισμού, τα ποσά αυτά αργούν να διατεθούν στους ωφελούμενους και κατά κανόνα δεν αξιοποιούνται από τους δήμους για εκτέλεση τοπικών έργων. Το γεγονός αυτό τροφοδοτεί την καχυποψία και εντείνει τις αντιδράσεις απέναντι στα έργα. Η ΕΛΕΤΑΕΝ έχει προτείνει συγκεκριμένο πακέτο προτάσεων ώστε αυτές οι παθογένειες να ξεπεραστούν και οι πολίτες να απολαμβάνουν τα σχετικά οφέλη χωρίς καθυστερήσεις και υπεκφυγές.

Πώς εξελίσσεται η συμμετοχή των διεθνών επενδυτών στην ανάπτυξη αιολικών έργων στην Ελλάδα;

Ο τομέας της αιολικής ενέργειας στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα ελκυστικός για διεθνείς επενδυτές. Όσον αφορά τον αιολικό κλάδο, αυτό επιβεβαιώνεται από την ανάπτυξη και την εξωστρέφειά του τα τελευταία χρόνια και από παραδείγματα μεγάλων και σημαντικών επιχειρηματικών συμφωνιών. Οι επενδύσεις αυτές δεν φέρνουν μόνο κεφάλαια, αλλά ενισχύουν παράλληλα την ανταγωνιστικότητα και διαφάνεια των επιχειρήσεων, ενώ συμβάλλουν σημαντικά στη γενικότερη ανάπτυξη της χώρας. Όμως, το ενδιαφέρον των επενδυτών δεν είναι κάτι που μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο. Για να παραμείνει ζωντανό, η χώρα οφείλει να υλοποιεί συνεχώς τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, ώστε να εξασφαλίζονται σταθεροί και ξεκάθαροι κανόνες για τους επενδυτές. Ας μην ξεχνάμε ότι το πρόσφατο διάστημα υπήρξαν πρωτοβουλίες της Πολιτείας που «πλήγωσαν» την ασφάλεια και την εμπιστοσύνη των επενδυτών στη χώρα μας. Πρέπει να μάθουμε από αυτά τα λάθη και να κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας ώστε να μην επαναληφθούν. Τέλος, ένας τομέας που σχετίζεται με τη συμμετοχή ξένων επενδυτών και μπορούν να γίνουν ακόμα πολλές βελτιωτικές ενέργειες, είναι αυτός της Δικαιοσύνης. Παρά το ομολογουμένως υψηλό επίπεδο των δικαστών που διαθέτει η χώρα μας, οι ρυθμοί απονομής της δικαιοσύνης συνεχίζουν να υπολείπονται των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Κανένας μεγάλος διεθνής επενδυτής δεν έχει τις αντοχές να περιμένει πλήθος ετών για να βγει μια δικαστική απόφαση επί μιας ήδη μακρόσυρτης και αναποτελεσματικής αδειοδοτικής διαδικασίας.